

Grofwildbeheerdag 2009

‘Lerend beheren met de hand aan de dichtheidskraan’

Zijn hogere aantallen grofwild op de Veluwe wenselijk? Welke effecten heeft dat op de verschillende belangen? Welke eisen worden er gesteld aan de faunabeheerder? Vragen die aan de orde kwamen tijdens de drukbezochte Grofwildbeheerdag op 6 november. Ook dit jaar vormde het Aardhuis in Hoog-Soeren het decor voor een gedachte-uitwisseling tussen beleidsmakers en –uitvoerders van het grofwildbeheer in ons land.

Thema was dit jaar flexibel populatiebeheer.

Volgens Alterra-onderzoeker Geert Groot Bruinderink blijven de aantallen en de verspreiding van grofwild in Nederland toenemen. Wilde zwijnen, maar ook in mindere mate edelherten, duiken op in de grensgebieden met Duitsland en damherten worden steeds talrijker in de duingebieden. Van de faunabeheerder, belast met populatiebeheer en schadebestrijding, wordt gevraagd het beheer van wilde hoefdieren af te stemmen op de ecologische draagkracht en verschillende maatschappelijke belangen, zoals landbouw, verkeersveiligheid, bosbouw, biodiversiteit, dierenwelzijn en recreatie. Dit vraagt volgens Groot Bruinderink om kennis van de ecologische draagkracht en het effect van de grootte van een populatie op de bovengenoemde belangen. Als er geen populatiebeheer is, worden de aantallen bepaald door factoren als regenval, temperatuur, sneeuwdikte en sommige ziekten, voedselaanbod en stress. Uiteindelijk resulteert dit in een fluctuerende evenwichtsdichtheid. Dat betekent dat de ecologische draagkracht van een gebied dynamisch is.

Effect op maatschappelijke belangen

Het effect van de grootte van een populatie op de verschillende maatschappelijke belangen is verschillend. Landbouw (gewasschade, overdracht van besmettelijke dierziekten) en verkeersveiligheid vereisen in het algemeen lage dichtheden. Voor de bosbouw geldt welke doelstelling de bosbouwer hanteert. En dierenwelzijn? Groot Bruinderink: ‘In zijn algemeenheid kun je zeggen dat hoe groter

en structuurrijker de populatie en het leefgebied is des te beter het met het dierenwelzijn is gesteld. Verder is er weinig bekend over de relatie tussen dierdichtheid en dierenwelzijn.’ Hij concludeert dan ook dat we over onvoldoende kennis beschikken van de ecologische draagkracht van leefgebieden en het effect van de populatiegrootte op de verschillende maatschappelijke belangen.

Maatwerk

Als oplossing pleit Groot Bruinderink daarom voor maatwerk door gedifferentieerd beheer toe te passen. Het principe van de ecologische draagkracht kan gelden voor grootschalige natuurgebieden, zoals de Oostvaardersplassen en het Nationaal Park Veluwezoom. Voor de overige gebieden moet de stand gebaseerd zijn op de maatschappelijke draagkracht. Hier geldt: ‘lerend beheren met de hand aan de dichtheidskraan’. Daartoe moeten de aantallen en effecten op de maatschappelijke belangen gemonitord worden. Zonodig moet het beheer worden bijgesteld. Aan de overheid de taak (nieuw) leefgebied te begrenzen en

methoden en middelen van beheer te kiezen. Daarbij moet volgens Groot Bruinderink alles bespreekbaar zijn, zowel de bewegingsjacht als nachtrichtkijkers en dempers.

Schijnbare natuurlijkheid

Henk Jan Ormel, Tweede Kamerlid voor het CDA met o.a. dierenwelzijn in zijn portefeuille, benadrukte in zijn betoog dat we in Nederland in een ‘schijnbare natuurlijkheid’ leven. Hij neemt dan ook een kritische houding aan ten opzichte van zaken als Ecologische Hoofdstructuur en Robuuste Verbindingen en ‘het uitrollen van het Oostvaardersplassenmodel over heel Nederland’. Natuur is belangrijk in ons dichtbevolkte land, er moet ruimte zijn voor vrij levende grote hoefdieren. Die moeten echter wel beheerd worden. En bij dat beheer moet geen sprake zijn van een teveel aan regelgeving, maar van het principe: laat het beheer over aan de mensen die er verstand van hebben.

Deskundigheid

Daarnaast vroeg Ormel aandacht voor de volgende aspecten van faunabeheer:

- zorg voor een goede afwikkeling van faunaschade
- sluit andere beheersmethodieken zoals de aanzit/bewegingsjacht niet op voorhand uit
- stimuleer verdere deskundigheid van jagers door middel van grofwildcursussen
- houd bij de uitvoering van het beheer rekening met de zichtbaarheid van het wild
- geef goede voorlichting aan het publiek
- houd rekening met verkeersveiligheid en de belangen van land- en bosbouw.

Het Tweede Kamerlid sloot af met een appèl op de aanwezige grofwildbeheerders om hun taak deskundig uit te voeren, want van de deskundigheid van de meeste Tweede Kamerleden, zo wist Ormel uit eigen ervaring, moet je het niet hebben.

Passie

Niko Koffeman, Eerste Kamerlid van de Partij voor de Dieren, stelde dat 0,1 promille van de Nederlandse bevolking het grofwildbeheer op de Veluwe uitvoert,

Koffeman krijgt vegetarisch pakket en boek 'Grofwildbeheer in de praktijk'

'daarbij gedreven door passie'. Dit staat volgens hem een gereguleerd beheer en een adequate schadbestrijding in de weg. 'Je moet een maatschappelijk probleem niet verpachten aan hobbyisten. Dieren dienen met respect te worden behandeld en niet te worden afgeschoten door de hoogstbiedende'. Bovendien kunnen jagers volgens Koffeman niet belast worden met bestrijding van diersoorten

in nulstandgebieden, omdat jagers er belang bij hebben om ook het volgende jaar te kunnen beheren. Hij wil daarom het wildbeheer door professionals laten uitvoeren.

Groot Bruinderink:
'Alles moet bespreekbaar zijn, zowel bewegingsjacht als nachtrichtkijkers en dempers'

Jachtvrije zones

Het huidige populatiebeheer ontbeert volgens Koffeman een gedegen onderbouwing: er is geen inzicht in een natuurlijke populatiedynamiek en de draagkracht van de verschillende leefgebieden. Onafhankelijk onderzoek zou hierover uitsluitsel moeten geven. Hij riep op om de problemen rondom bijvoeding en de scheve geslachtsver-

houding in de rood- en zwartwildpopulaties aan te pakken. Verder dienen risicowegen 's nachts alleen toegankelijk te zijn voor bestemmingsverkeer in combinatie met een snelheidsbeperking. Ten slotte pleitte Koffeman voor de instelling van jachtvrije zones om te zien hoe een populatie zich ontwikkelt. Volgens hem zijn de Kroondomeinen daarvoor een geschikt gebied.

Uniek natuurgebied

Voor Harry Keereweer, gedeputeerde voor het Landelijk Gebied van de pro-

vincie Gelderland, vormt de Veluwe bovenal een uniek natuurgebied waar mens en dier moeten samenleven. Een 'Verelendung' als in de Oostvaardersplassen is hier niet wenselijk. Daarvoor is de Veluwe te dichtbevolkt, niet volledig uitgerasterd en lopen er teveel snelwegen door. De provincie werkt volgens de gedeputeerde vanuit een afgewogen mix van uiteenlopende belangen. De plannen van Rijk en provincie voorzien in een meer natuurlijk beheer van de grofwildpopulaties. Waar mogelijk, zoals in de grote natuurkernen, mogen meer wilde zwijnen ('het meest waardevolle dier in het ecosysteem') rondlopen.

Dierenmigratie

Natuurgebieden moeten ontsnipperd worden, migratie van dieren gestimuleerd (er komen zes à zeven nieuwe ecoducten) en er zijn verbindingen aangelegd tussen de Veluwe en omliggende gebieden. In deze zogenoemde Poorten is medegebruik door herten van het agrarisch landschap mogelijk. Twee van deze poorten worden al door herten benut. Een goede schaderegeling voor de boeren is volgens Keereweer een must en hij heeft zich daar terdege voor ingezet. Voor gebieden waar een nulstand gewenst is, moet deze strikt gehandhaafd blijven volgens de Gelderse bestuurder. In het gebied rond Groesbeek onderzoekt de provincie de mogelijkheid een leefgebied in te richten voor wilde zwijnen. 'De toevloed van varkens uit het Reichswald is te groot om de nulstand te handhaven.' ■